

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 28. lipnja 2006.

Pouka apostola Jakova o predanju u Boju volju

Draga braćo i sestre!

Uz lik Jakova "Starijeg", sina Zebedejeva, u evanđeljima se pojavljuje i drugi Jakov, nazivan "Mlađi". I njegovo se ime nalazi na popisima dvanaestorice apostola što ih je Isus osobno izabrao, a uvijek je određen kao "sin Alfejev" (usp. *Mt* 10,3; *Mk* 3,18; *Lk* 5; *Dj* 1,13). Njega se često poistovjećivalo s još jednim Jakovom, nazvanim "Maleni" (usp. *Mk* 15,40), sinom jedne od Marija koja bi mogla biti "Marija Kleofina", a prema Četvrtom evanđelju stajala je podno kria skupa s Majkom Isusovom (usp. *Iv* 19,25). I on je potjecao iz Nazareta, te je vjerojatno bio Isusov rođak (usp. *Mt* 13,55; *Mk* 6,3), pa se po semitskom običaju naziva i njegovim "bratom" (usp. *Mk* 6,3; *Gal* 1,19). O ovom posljednjem Jakovu, Djela apostolska naglašavaju njegovu vodeću ulogu što ju je imao u jeruzalemskoj Crkvi. Na "apostolskom koncilu" koji se dogodio u Jeruzalemu nakon smrti Jakova Starijeg, potvrdio je zajedno s ostalima da pogani mogu biti primljeni u Crkvu bez prethodnoga podvrgavanja obrezanju (usp. *Dj* 15,13). Sveti Pavao, koji mu pripisuje posebno ukazanje Uskrsloga (usp. *1 Kor* 15,7), prilikom svoga dolaska u Jeruzalem imenuje ga čak prije Kefe-Petra, nazivajući ga, skupa s njime, "stupom" te Crkve (usp. *Gal* 2,9). Judeo-kršćani drali su ga potom svojim uporištem. Njemu je pripisana i Poslanica koja nosi Jakovljevo ime, a nalazi se u novozavjetnom kanonu. Ondje se on ne predstavlja kao "brat Gospodinov", već kao "sluga Boga i Gospodina Isusa Krista" (*Jak* 1,1).

Među stručnjacima se još uvijek raspravlja o stvarnoj identifikaciji ove dvije osobe istoga imena, Jakova sina Alfejeva i Jakova "brata Gospodinova". Evanđeoske tradicije nisu nam ostavile nikakav izvještaj ni o jednom od njih dvojice koji bi odgovarao razdoblju Isusova zemaljskog ivota.

Djela apostolska, međutim, pokazuju nam da je jedan “Jakov” imao osobito vanu ulogu, kako smo već naznačili, nakon Isusova uskrsnuća, unutar prvotne Crkve (usp. *Dj* 12,17; 15,13-21; 21,18). Najvaniji čin što ga je on poduzeo bio je njegovo uplitanje u pitanje oteanih odnosa između kršćana idovskog porijekla i onih poganskog porijekla: u tome on je, zajedno s Petrom, pridonio nadvladavanju ili, bolje rečeno, nadopunjavanju izvorne idovske dimenzije kršćanstva nakanom da se obraćenim poganima ne nameće obveza podlaganja svim propisima Mojsijeva zakona. Djela apostolska sačuvala su nam kompromisnu odluku, što ju je predložio Jakov, a prihvatili su je i svi apostoli, prema kojoj se od pogana obraćenih na kršćanstvo trebalo iziskivati samo uzdravanje od idolopokloničkih običaja u kojima se jelo meso ivotinja rtvovanih bogovima, te od “bludništva”. Ovaj izričaj vjerojatno upućuje na nedozvoljene bračne zajednice.

Ustvari, bila je riječ o pristajanju uz samo malo zabrana koje su se drale vanima u Mojsijevu zakonodavstvu. Na taj se način došlo do značajnih i komplementarnih rezultata, koji još uvijek vrijede: s jedne strane, priznata je neraskidiva veza koja kršćanstvo povezuje sa idovskom religijom, kao svojim trajno ivim i valjanim uzorkom; s druge strane, kršćanima poganskoga porijekla dozvoljeno je sačuvati vlastiti sociološki identitet, koji bi izgubili da su bili prisiljeni obdržavati takozvane Mojsijeve “obredne propise”: oni se više nisu trebali držati obvezujućima za obraćene pogane.

U biti, bio je to početak prakse međusobnog poštovanja i uvaavanja, koja je, bez obzira na kasnija sve veća nerazumijevanja, nastojala po svojoj prirodi sačuvati ono što je bilo karakteristično za svaku od te dvije strane. Najstariju vijest o smrti ovoga Jakova donosi nam idovski povjesničar Josip Flavije. U svojim idovskim starinama (20,201s.), napisanim u Rimu krajem 1. stoljeća, on nam govori da je okončanje Jakovljeva ivota određeno nezakonitom odlukom velikog svećenika Anana, sina Ane spomenutog u Evanđeljima, koji je iskoristio vrijeme između svrgavanja jednog rimskog prokuratora (Festa) i dolaska njegova nasljednika (Albina) kako bi 62. godine zapovjedio Jakovljevo kamenovanje.

Uz ime ovog Jakova, osim apokrifnog Jakovljeva protoevanđelja, koje uzvisuje svetost i djevičanstvo Isusove Majke Marije, posebno je vezana i Poslanica koja nosi njegovo ime. U kanonu kršćanskog Svetog pisma, ona zauzima prvo mjesto među takozvanim “Katoličkim poslanicama”, upravljenim ne samo jednoj, nego mnogim Crkvama. Riječ je o prilično vanom spisu, koji osobito naglašava potrebu da se vlastita vjera ne svede samo na verbalne i apstraktne izjave, nego je se valja izricati na konkretan način dobrim djelima. Uz ostalo, on nas poziva na ustrajnost u kušnjama prihvaćenim s radošću te na pouzdanu molitvu kako bismo od Boga dobili dar mudrosti, zahvaljujući kojoj možemo shvatiti da istinske ivotne vrijednosti nisu u prolaznom bogatstvu, nego ponajprije u dijeljenju svoga imanjanja sa siromašnima i potrebitima (usp. *Jak* 1,27).

Osobito je u ovoj poslanici značajna rečenica po kojoj je “vjera bez djela mrtva” (*Jak* 2,26). Ponekad se ovu Jakovljevu izjavu znalo suprotstavljati Pavlovim riječima, prema kojima smo od Boga opravdani, ne po svojim djelima, već zahvaljujući svojoj vjeri (usp. *Gal* 2,16; *Rim* 3,28). Ipak,

kao što je to već učinio sveti Augustin, moguće je uskladiti ova dva viđenja te djela o kojima govori Pavao shvatiti kao ona koja oholo ele “zasluiti” opravdanje, a ona pak o kojima govori Jakov, kao normalan plod vjere, neophodan kako bi se “vidljivo očitovalo” opravdanje što ga je Bog dao vjerniku.

Na koncu nas Jakovljeva poslanica poučava da se prepustimo u Boje ruke u svemu što činimo, izgovarajući uvijek riječi: “Htjedne li Gospodin” (*Jak 4,15*). Tako nas poučava da ne budemo preuzetni u planiranju svojega ivota autonomno i za svoje interese, nego da načinimo prostora nedokučivoj volji Bojoj. Na taj način sveti Jakov ostaje uvijek aktualnim učiteljem ivota za svakoga od nas.